

Костриця Анастасія Сергіївна,
студентка 24 групи ННІ педагогіки;
Сорочинська Оксана Андріївна,
викладач кафедри зоології

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

**НАСТУПНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ПОНЯТТЯ "ТВАРИНИ" У ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Школа не повинна вносити різкого перелому в життя дитини.

*Нехай, ставши учнем, дитина продовжує робити сьогодні те, що робила
вчора. Нехай нове з'являється в її житті поступово і не збендежує лавиною
переживань.*

В.О. Сухомлинський

Одними із факторів, які забезпечують ефективність освіти у становленні й розвитку дитини, є неперервність і наступність у навчанні. Дана проблема завжди була актуальною і належить до числа найважливіших. Але незважаючи на

Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти

багаточисленні дослідження з даного питання, сучасне бачення наступності має спрямуватися на створення умов для реалізації в педагогічному процесі дитячого садка й школи єдиної, динамічної, перспективної системи виховання й навчання в продовженні вчителями того фізичного, психічного, соціального, мовленнєвого розвитку дитини, який забезпечує довкілля.

Актуальність проблеми. Наступність між дошкільним вихованням і шкільним навчанням дітей завжди була однією з найважливіших педагогічних проблем. Проблеми забезпечення наступності між цими двома ланками освіти присвячені праці таких видатних науковців, як: Ш. Амонашвілі, Н. Бібік, А. Богуш, Л. Віготського, О. Калмикової, Н. Коваль, В. Котирло, З.Онишкова, В.Онишук, О.Савченко, В.Сухомлинського та інших учених.

Поєднання дошкільної й початкової освіти створює передумови для реалізації індивідуальності кожного вихованця. Об'єднання у комплексі двох підсистем значно посилює його виховні можливості, створює умови для психологічного, комфортного переходу дитини з дошкільного закладу (ДНЗ) у школу.

Проблема наступності має спрямуватися на створення умов для реалізації в педагогічному процесі дитячого садочка й школи єдиної, динамічної, перспективної системи виховання й навчання.

Отже, зважаючи на актуальність даного питання, метою нашої статті є аналіз проблеми наступності формування поняття "тварини" у межах дошкільного закладу та початкової школи.

Нині, коли відбувається перехід на 12-річне навчання в школі та реалізується завдання обов'язкової освіти в дошкільній ланці, особливої актуальності набуває проблема наступності та перспективності, як умова безперервної освіти.

Термін "наступність" трактується, як зв'язок між явищами і процесами розвитку в природі, суспільстві й пізнанні, коли нове, замінюючи старе, зберігає в собі деякі його елементи. Наступність у роботі дошкільного закладу і школи спрямована на розвиток готовності дошкільника до сприймання нових знань. Дитина має вільно засвоювати новий матеріал.

На нашу думку, наступність – це послідовний, планомірний перехід від однієї ланки освіти до іншої, що виражається у збереженні та поступовій зміні змісту, форм, методів, технологій навчання і виховання.

Наступність між дошкільними і шкільними ланками освіти не повинна розумітися тільки як підготовка дітей до навчання. У дошкільному віці закладаються найважливіші риси майбутньої особистості.

З метою забезпечення наступності між ДНЗ і початковою школою дошкільний заклад повинен сприяти особистісному і пізнавальному розвитку дитини, формувати її готовність до взаємодії з навколишнім світом. У свою чергу, початкова школа повинна спиратися на наявний рівень досягнень дошкільного дитинства, здійснювати індивідуальну роботу, спеціальну допомогу з корекції несформованих у дошкільному дитинстві якостей та сприяти розвитку провідної діяльності учня – навчання.

Питання наступності у навчанні гостро постає під час ознайомлення дітей з природою. Це можна простежити на прикладі ознайомлення їх з поняттям "тварини". Так програмою розвитку дитини дошкільного віку (від 2 до 6 років) "Українське дошкільня" передбачено розгляд і вивчення змісту підрозділу "Ознайомлення з природою", який спрямований на збагачення уявлень про світ природи, формування екологічної культури дошкільника.

Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти

Даний підрозділ передбачає формування уявлень у дітей раннього віку розвитку (2-3 роки) про свійських та диких тварин: їх назви, потребу турботливого ставлення до свійських тварин (доглядати, годувати) [2, с. 30].

Дітей третього року життя ознайомлюють із ознаками свійських та диких тварин (корова, коза, кішка, собака, кінь, заєць, вовк, лисиця, ведмідь), їхніми назвами та зовнішнім виглядом.

Під час рухливих ігор (відтворення рухів тварин) та ігор із звуконаслідування тварин дітей вчать правильно називати основні частини тіла, виділяти деякі спільні ознаки зовнішньої будови; називати характерні поведінкові особливості тварин; здійснювати догляд за тваринами та турботливо ставитися до них [2, с. 31].

Ознайомлення дітей молодшого дошкільного віку з тваринами має на меті озброїти їх знаннями про зміни, які відбуваються в житті тварин відповідно до пір року; узагальнювати уявлення дітей про свійських та диких тварин (будова тіла, умови існування, способи живлення, пересування); розрізняти основні частини їхнього тіла [2, с. 75].

Діти четвертого року життя повинні поглибити знання про свійських та диких тварин, закріпити уявлення про догляд за ними. Діти середнього дошкільного віку розширюють уявлення про умови проживання свійських і диких тварин, особливості змін у їх житті відповідно до змін пір року. Даний підрозділ передбачає ознайомлення дітей із фауною місцевого регіону та залежністю тварин від природних умов існування (вода, повітря, їжа) [2, с. 77].

Освітні завдання п'ятого року життя спрямовані на розширення знань дітей про диких та свійських тварин, їхню поведінку, способи пересування, характерні особливості, властиві їм звуки, умови існування; формування уявлення про природоохоронну діяльність людини [2, с. 133].

Старший дошкільний вік має на меті формувати уявлення про представників окремих груп тварин; закріплювати і розширювати знання про тварин та їхніх дитинчат; вчити виокремлювати характерні зовнішні ознаки, встановлювати залежність між умовами життя, способом пересування і будовою кінцівок, способом живлення і пересуванням. Також обов'язковим у даному віці є забезпечити формування уявлення про заходи з охорони тварин, гуманне ставлення до живих істот, прояв естетичних почуттів [2, с. 201].

Програма навчального предмета "Природознавство" у початковій школі побудована за спіралью-концентричним принципом, який передбачає неперервне розширення і поглиблення знань та повторне вивчення певних тем із метою глибшого проникнення в сутність явищ та процесів відповідно до вікових особливостей дітей [1, с. 1].

Відповідно у першому класі діти закріплюють і поглиблюють знання основних ознак тварин, правила поведінки в природі. Першокласники вчать класифікувати зображення тварин, спостерігати за життям тварин у природі, знайомляться з тваринами, занесеними до Червоної книги України та своєї місцевості.

Програма другого класу з природознавства передбачає ознайомлення з тваринами, які змінюють забарвлення хутра, готують запаси кормів, впадають у зимову сплячку. Також учні повинні знати ознаки весняних змін у житті тварин, наводити приклади тварин лісу і тварин прибережної зони.

Діти третього класу вивчають тварин, які потребують охорони, найпоширеніших свійських та диких тварин своєї місцевості; поглиблюють знання із особливостей будови, значення тварин у житті людини.

Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти

Школярі старшої початкової ланки узагальнюють знання, набуті за три роки навчання.

У дошкільному закладі основними методами ознайомлення дітей із природою є ігри, ігрові вправи, спостереження, бесіди, розповіді за ілюстрованими картинками, а у школі передбачено застосування активних методів навчання та впровадження елементів проектної діяльності. Вагоме значення має використання місцевого природничого і краєзнавчого матеріалів, проведення екскурсій у природу, населені пункти, музеї. Важливе значення для емоційно-естетичного сприйняття природи у школі відіграють спостереження, дидактичні ігри, уроки-подорожі, усні журнали, дослідницька робота, творчі завдання тощо. Такі уроки сприяють розвитку уяви, фантазії, мислення, уваги.

Висновок: Отже, подолання проблеми наступності у формуванні поняття «тварини» між дошкільною і початковою ланками освіти потребує створення спеціальних умов, застосування форм і методів навчання, які б сприяли розвитку і поглибленню тих якостей, умінь і навичок, формування яких не завершилося на рівні дошкільного віку і які б могли успішно й повноцінно розвиватися далі.

Список використаної літератури

1. Біда Д.Д. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з природознавства 1-4 класи / Біда Д. Д., Гільберт Т.Г., Сак Т.В. – К., 2012. – С. 1-18.
2. Білан І.О. Українське дошкільня / Білан І. О. – К., 2011. – С. 30-210.